

G A Z E T A

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Rzadkie bardzo zdarzenie w miesiącu Maja mamy tego roku, a tém jest znaczne wezbranie Wisły. Zaczęło przybywać w niey wody z d. 11 na 12ty b. m. i do dnia wczorayszego wezbrała inż Wisła blisko na 5 łokci. Wezbranie to prządziło tu nieiaką szkodę, albowiem woda uniosła około 30 pasów drzewa, a kilka galarów ze zbożem i wapnem zatoneło. Sądzić należy, iż wszędzie nad brzegami Wisły doznano iakowej szkody.

Przysłano nam do umieszczenia co następuje:
„Pospieszam z udzieleniem wiadomości, która powinna być dla każdego miła, kotołwiek umie senić piękne sztuki, i komu Narodowość jest drogą.

„Milośnicy Muzyki d. 11 Maja: b. w czasie wystawienia Opery Zamek na Czorsztynie z muzyką JP. Karola Kurpińskiego ofiarowali mi na ręce JW. Hrabiny Chodkiewiczczoey medal złoty, wybity na jego pamiątkę, wraz w liście takowym:

„Milośnicy Muzyki, oceniając piękne twory harmonii współrodaka Pana Karola Kurpińskiego, Dyrektora orkiestry Teatru Narodowego, postanowili dać mu tego dowód uroczysty — Nagrody i zachęcenia należą do Rządu, lecz do nich prowadzi tylko szacunek publiczny sprawnie i wiedliwie zasłużony. Pan Kurpiński ma do niego niezaprzeczone prawo, tak przez wrodzony sobie talent, który tak powabnie okazuje się w licznych jego piodach, iakoteż przez osobistą skromność, która jest rękomyją dla Publiczności, iż

„nigdy miłość własna nie zatrzyma go w drodze stopniowego doskonalenia się — „Przyłączony medal, wybity na uwiecznienie pamięci, ile Pan Kurpiński był ulubionym dla słuchaczów, powinien mu przypominać ustawicznie tę prawdę, iż te tylko przymioty, które wzbudzą przychylnie uczucia współczesnych, mogą iedynie zapewnić szacunek w potomności.” —
w Warszawie d. 11 Maja 1819.

Podpisano. Stanisław Potocki Min: Wyzn: i Ośw: Publ — Xieźna Zaiączek — Pani Czerniszef — W. Sobolewski Min: — Xiążę Galiczyn — Pani Kamińska — Novosiltzof — Jen: Łubiński — Wysogierdowa — Tad: Mostowski Min: — Fentsch. Wybicki Sen: Woj: — Tabęcki — Stanisław Małachowski Sen: Kaszt: — J. Zboński. Win: Grzymała Sen: Kaszt: — Antonina Weltz — Turno — Mieroszewski — T. Ostrowski. — Zofia Hauke — Wichliński Radca Stanu — Piwnicki — Baden — Rembowski — Anna Dzieduszycka — Józef Hrabia Krasieński — Sumieński Radca Stanu. — Ig: Dzieduszycki — Leon Potocki — Franciszek Skibicki — J. Hauke Jenerał — Józef Sierakowski Radca Stanu — Hrabia Ordynat Zamoyski Senator Woiewoda — Rembieliński Prezes — Antoni Rostworowski — Albert Grzymała Referendarz Stanu — Rastawiecki — H. Swieżawski — Mokronowski — Türkuł — Walenty Xiążę Radziwiłł — Jenerał Chłopicki — Bracia Rulikowscy — Jan Nepomucen

Rostworowski — X. Szwejkowski Rektor Uniw. Warsz. — Zakrzewski — Szymanowska — Julian Ursyn Niemcewicz. Generał Roźniecki Prezes Tow. Muzyki Kościelney.

„Po ukończeniu baletu: Osada Terpsyhy nad Wisłą, wywołanym został Jpan Kurpiński na scenę, i publiczność szczeremi oklaski wynurzyła uczucia, iakie w niej wzbudziły oddawna zasługi i piękne prace współrodaka naszego, co pierwszy z Polaków wszedł w ten świetny zawód muzyczny, i tak go zaszczytnie przebiega. — Od czasu swego przybycia do Warszawy, to jest od r. 1810, Pan Kurpiński nieprzestannie z bogacą repertoryum Opery Narodowej pięknemi dziełami — Dotąd napisał 13 oper, między któremi Pałac Lucycpera, Jadwiga, Szarlatan, Alexander i Apelles pierwsze trzymają miejsce, i wiele innych dzieł muzycznych wszelkiego rodzaju. Pominąć tu nie można jedney z nuyżyteczniejszych prac jego, dzieła przypisanego Towarzystwu Warszawskiemu Przyjaciół Nauk pod tytułem: „Wykł. d systematyczny zasad muzyki na klawiko”. Podobnie dokładną i iasną szkołę żaden inny naród poszczycić się nie może. Pracuje nad drugą częścią dzieła swego, w której wyłoży zasady Bassu-Jeneralnego. —

„Ofiarowany medal jest złoty, średniej wielkości; z jedney strony popiersie kompozytora z napisem: Karol Kurpiński; na drugiej znamiona muzyczne, a między nimi widzieć się daje lutnia z wieńcem, i trzy celniejszych partycyje jego; poniżej napis: Za piękne twory harmonii — Rodacy 1819. „

R.....

z Petersburga 18 Kwietnia. V. S.

Dnia 15 była na placu zamkowym wielka parada, którą z 40,000 gwardyi złożoną dowodził osobiście Cesarz JMśc w towarzystwie W. Xiążęcia Mikołaja. Widok, iaki to piękne wojsko czyniło wykonywając doskonale rozmaite obroty wojenne, jest nad wszelkie opisanie. Wszystkie wolne miejsca, iako to, bulewary, drogi kamienne, i okna zapełnione były widzami. Część wojska tego była pomieszczona w koszarach z drugiey strony Newy leżących. Zrana pomimo lodu, który przechodzi jeszcze dużemi bryłami po Newie, u-

ządzono mosty, i przeprawiano wojsko udające się na paradę; lecz po przeysciu jego gdy kra znacznie się skupiła, rozprawadzone znowu mosty i niepodobna było ustawić ich na powrót, a tak całe kompanie przeprowadziły się na statkach przy biciu w bębny i odgłosie muzyki.

Hrabia Santi, rzeczywisty Szambelan i Ober-Prokurator 8 departamentu rządzącego Senatu, w nagrodę odznaczający się służby mianowany Radcą Tajnym i Senatorem.

Wyszedł Ukaz N. Pana zatwierdzający projekt nowego podziału Gubernii Kurlandskiej na Oberhauptmaństwa, których pięć będzie, a każde będzie miało dwa Hauptmaństwa. Dla łatwiejszego zaś dozoru przechodzących towarów z Prus do Kurlandyi nakazano oddzielić od Gubernii Wileńskiej, a przyłączyć do Kurlandskiej, pas ziemi, mający 500 mieszkańców, a na którym leży miasteczko Połonga.

z Simbirsk 24 Marca V. S.

Dnia 23 b. m. Towarzystwo tutejsze damskie pod tytułem Towarzystwa Miłosierdzia Chrześcijańskiego, ustanowione za pozwoleniem najwyższej władzy, i zostające pod przewodnictwem i opieką Najświeższej Cesarzowej Elżbiety, miało uroczyste posiedzenie dla zdania sprawy z działań swoich rocznych. Miało zaś od dnia otwarcia jego 3 Marca 1818 do dnia 1go Stycznia r. b. dochodu 8,514 rub. 48½ k. — wydatku zaś 4,545 rubli 26 k.

z Wiednia 6 Maia

W. Xiążę Rossyyski Michał spodziewany tu co chwila z Włoch.

Hrabina Bellegarde wyjeżdża do Paryża w celu sprawienia tam wyprawy ślubney dla Arcy-Xiężniczki Karoliny.

Nikt wprawdzie z rodziny Bonapartów nie był stawiony przed bawiącym w Rzymie Cesarzem Anstryackim, ale też nikt z nich nie oddalił się przez ten czas z Rzymu.

Hrabia St. Leu (Ludwik Bonaparte) spodziewany tego lata u wód w Marienbad niedaleko Egru. — Pani Baciochi otrzymała pozwolenie udania się na czas kąpeli z Tryestu do Baden, gdzie Hieronim Bonaparte niał już dla niej piękny dom Hrabiego Ossolińskiego.

z Berlina 8 Maja.

Król mianował Szambelanem P. Miełckiego Bogusława, obywatela z W. Xięstwa Poznańskiego.

Tajny Radea Trybunału najwyższego K. F. Beyer (ten sam, który był za Rządu Pruskiego naczelnikiem władzy sądowej w Białymstoku, a później w Płocku) umarł dnia 25 Kwietnia tknięty paralizem.

z Karlsruhe 28 Kwietnia.

Dnia 26 zebrały się Izby w miejscu obrad swoich. Kommissarze Rządowi podali im projekt porządku, jakim interesa odbywać się mają, poczem wyznaczyły Izby Kommissyą do przyczynienia zdania im sprawy o tym projekcie. Wyznaczono także wydział do ułożenia adresu podziękowania W. Xięciu. Przystąpiła potem Izba druga do wyboru Prezesa swego, na którego jednomyślnie prawie Radcę Stanu Siegel Deputowanego z miasta Bruchsal podano, który to wybór zapewne W. Xiążę potwierdzi. Postanowiono także, że obrady Izby drugiej zawsze ogłaszane będą. Unikając ceremonialnych tytułów, przyjęto, że Deputowani w czasie obrad, mówiąc o sobie, po nazwisku rodzinnem wzajemnie zwać się będą. Sekretarzami obrano w Izbie pierwszej Barona Zyllenhardt i Profesora Rotteck Deputowanego z Uniwersytetu Freyburgskiego, a w Izbie drugiej Professora Duttlinger z Freyburga, i Radcę Sadu Nadwornego Zieglera z Mannheimu.

Dziś będzie posiedzenie Izby drugiej.

Mówią, że W. Xiążę wyznaczył sto tysięcy złl. N. dla owdowiałej W. Xiężny, a po 10 tysięcy dla każdej z trzech jej córek rocznego dochodu.

Od Menu i Maja

Z rozkazu Xięcia Heskiego czuyność policyjną jest teraz w Hanau iak najmocniejsza. Prezes tamtejszey kamery upomniął wszystkich officyalistów do zachowania niezachwianey wierności dla Xięcia panującego, którego mądrość i stałość potrafił zniweczyć właściwy terażniejszemu wiekowi szal wolności, iakim jest zarazyony. — Wielu osobom, które oświadczyły się z pochwałami i w obronę Sanda, dano mocne napomnienie.

W. Xiążę Heski wstrzymał do dalszego czasu ćwiczenia wojskowe milicyi krajowej

uwalniając wszystkich do niej należących od obowiązku opatrywania się w mundur i w uzbrojenie, co dotąd było.

W W. Xięstwie Nassauskiem oddalono ze służby Radcę Reienyca Bergmana za to, iż wzbraniał się zadość uczynić rozkazowi Ministeryum względem rozłożenia na mieszkańców Obwodu, w którym urzędnie, opłaty postanowionej na utworzenie funduszu utrzymania ubogich, dla usunięcia rozszerzonego w kraju żebractwa. Przełożył on rządowi, że taki rozkaz sprzeciwia się konstytucyi, która żadnych podatków publicznych bez zezwolenia Stanów nakładać nie dozwala. Ale to tłumaczenie się nazwano uchybieniem posłuszeństwu, za które z urzędu, wszakże z pensyą 900 zł. Niem., został oddalony, lecz on tej pensyi nie przyjął. Przełożono teraz zebranym Stanom potrzebę nałożenia rzeczzonego podatku, na który zezwolili.

Słychać, że w Nadreńskich prowincjach Bawarskich znaczne twierdze założone będą. Przewidują już nawet między innymi korzystne położenie Homburga, niedaleko miasta Deux-Ponts.

Wszyscy cudzoziemcy oddali się wkrótce, iak słychać, z Akademii w Jena, co tamtejszym mieszkańcom niemalą stratę przyniesie. W Jena panuje teraz ponura cichota w oczekiwaniu przyszłych urządzeń.

Lubo we wszystkim, co się Sanda tycze, wielką zachowują tajemnicę, z pewnością przecież wiemy, że robiono mu operacyą przez utworzenie ciała między żebrami, które by zbierająca się wewnątrz materya odchodzić mogła. Odtąd nie opuszcza go ani na chwilę powolna gorączka, która zgon jego przyspieszy. Przyjąwszy Sanda Komunią S. zapewnił raz jeszcze iak najuroczyściej otaczających go sędziów, że niemiał w popełnionem zaboystwie nikogo współnikiem. Chciało zdarzenie (donoszą niektóre gazety) że P. Kotzebue przepędził w teatrze noc w wigilią pogrzebania swego, a to tym sposobem. Dla usunięcia z oczu nader smutnego widoku pozostałej rodzinie jego przeniesiono ciało do domu sąsiedzkiego; lecz i tam przez noc zatrzymać go nie chcieli; zaniesiono je więc na salę teatralną, gdzie do rana zostawało, a stamtąd na cmentarz zawieziono.

Zawieszające się w Frankforcie Towarzystwo Przyjaciół odżywienia i wzrośnięcia handlu i przemysłu niebędzie się zajmowało

żadnym politycznym przedmiotem. Główne posiedzenia jego oznaczone na czas dwóch walnych iarmarków w Frankforcie, gdzie mieć będzie przy seymie związku Niemieckiego korespondenta. Jeden z uczonych będzie iako Dyrektor załatwiał potoczne interesa na czele wydziału, którego członkowie zmieniać się będą w oznaczonym czasie.

z Munich 30 Kwietnia.

Na sessyi dnia 24 czytano zażalenie miasta Munich względem zniesienia wolnego rzemiosł sprawowania, a zdaniem wydziału było, iżby prosić Króla o cofnięcie wydanego w tej mierze postanowienia 1804 roku, i o zaprowadzenie praw dawniejszych. Wydział trzeci zdał sprawę o wniosku Deputowanego Sedelmajera względem polepszenia prawa o Konskrypcyi, a mianowicie zabronienia młodzieży zbyt wczesnego stanowi wojskowemu poświęcania się. Było zaś zdaniem wydziału, ażeby 21 rok ukończony, był przez prawo oznaczony wiekiem zdolnym do służby wojskowej.

Na sessyi dnia 28 postanowiono prosić Króla, ażeby w przypadku uciążliwości ze strony władz administracyjnych wolno było pokrzywdzonemu poszukiwać sprawiedliwości drogą zwyczajną, jeżeliby w przeciągu dni 30 nie uzyskał u władzy właściwej odpowiedzi na podanie swoje. Rozbierano także prośbę miasta Munich względem przepisów o rzemiosłach. Deputowany Behr mówiąc o tem twierdził, że danie sposobności chcącym pracować jest przysporzeniem powszechnej pomyślności. Wolność rzemiosł stanowi nawet zamożność kraju, bo lepiej jest, gdy wszyscy w miarę dobrze się mieć będą, niż gdyby bogactwa w iednych tylko wyłączenie ręką zostawały. Na dowód tego przytoczył pomyślność prowincyi nadreńskich, gdzie nieograniczona wolność prowadzenia rzemiosł naywięcej się do zagoienią klęsk wojennych przyczyniła. W teyże samey myśli mówił Deputowany Köster; chciał tylko, żeby uczyniono konieczny wyjątek co do wolności utrzymywania aptek, które iedynie doświadczonym znawcom powierzone być mogą.

Po ukończonych rozprawach gdy już do porządku dziennego przystępowano, pierwszy Sekretarz Izby, deputowany Häcker, wszedł do mównicy i zabrał głos, w którym namieniwszy o biegające za pewną w kraju

po głosce, iakoby znaczna część Deputowanych miała zamiar 1) zamienić terażniejszy zgrumadzenie stanów na nieustające w całym zgrumadzeniu, lub też w wydziałach tego, dla utworzenia tym sposobem nieustającego wydziału; 2) podać Królowi propozycyą sposobem prosby o utworzenie nowego Ministerium; 3) podać nakoniec ustawę konstytucyyną pod ścisłe roztrząsanie, — tak daley mówił: — „ Aczkolwiek przekonany iestem „ iak naymocniej, że tak dobrze wszyscy „ prawie myślący, iako i Król nasz nayuko- „ chańszy, potrafią należycie ocenić tę tkani- „ nę Jezuityzmu z despotyzmem połączone- „ go; przecież w szkaradnym tym zamachu „ zaspakaja mnie naywięcej to zaufanie, iakiem „ dobre chęci i dążenie nasze Król i Naród „ udarowali. Do czegoż dąży rozsiewanie po- „ dobnych wieści przez pisma ulotne i gazy- „ ty? Jestże to zamiarem wskazania Stanom, „ co czynić powinny? — Lecz myślą się nie- „ godziwi! grono nasze składa się z mężów „ enotliwych i stałych, z inężów obowiazki „ honoru i powinność swą dokladnie znaię- „ cych; jad więc tak podtych rozsiewaczy „ dosięgnąć nas niezdola. Czyliż zamiarem ich „ iest rzucić potwarz na Izby, i uczynić ie po- „ deyrzanem Królowi, albo zniechęcić prze- „ ciwko nim wszystkim dobrze myślących „ w narodzie? ... Ale dzięki niech będą iawno- „ ści działań seymowych! Jest to palladium „ nasze. W nię to Monarcha i Naród ma- „ ią naylepszą pewność o działałaniach naszych „ i ich skutkach. Tu więc, gdzie złożyliśmy „ w ręce Króla przysięgę, tu dziś mu ią pow- „ torzmy, a stając wytrwale przy dobrej „ sprawie, ustalemy i podniesiemy nową wol- „ ność naszą. — Rząd iasniecie teraz iak „ naypiękniejszym światem; Król z ukonten- „ towaniem widzi wszystko kształtujące się spo- „ koinie i dokladnie, Ministrowie wspierają „ usilnie zamiary nasze; wszystko nakoniec „ wynagradza staranność i dążenie seymu. „ Dzieło nasze da nas poznać naylepiej, „ a tak niech żyje M a x y m i l i a n „ Król nasz! Niech żyją Reprezentanci Na- „ rodu! „

Całe zgrumadzenie połączyło w tem miejscu głos swoy z głosem mówcy, do czego się radosne okrzyki licznie zgrumadzonych i rozczulonych słuchaczów przylączyły. Sessya ta skończyła się o godzinie osmej, z powtórzeniem raz ieszcze głośnego okrzyku:

Niech żyje Król! — Przyszła sessya będzie dnia 1 Maia.

Z wykazu ogłoszonego drukiem przez Radcę Stanu Hartmanna okazuje się, że z pretensy wojennych do Austrii, poddanym Królestwa Bawarskiego przyznanych, z summy 6,177,540 zł. dopiero 250tysięcy zapłacono. Rossya zaś zapłaciła zupełnie już zbrożem już gotowizną wszystko, co się od niej należało.

z Bruxelli 30 Kwietnia.

Trwa ieszcze sluchanie świadków w sprawie o spisek uknowany na zatrzymanie Cesarza Rossyjskiego iadącego z Francyi do Bruxelli, a jest wszystkich 60.

Dziennik tutejszy Oracle pisząc o tey sprawie ogłosił odezwę, którą spiskowy Piger olówkiem napisał, a współnicy iego przepisałi sobie, a do której podpisania mieli mieć zamiar zmusić Cesarza Alexandra; jest zaś taka:

„ W imie oyczyny i Cesarza Alexandra!

„ Art. 1. Na mocy uchwały naszego „ Kongressu Akwisgrańskiego stanowimy, „ że woysko sprzymierzone ustąpi z Francyi „ w ostatnich dniach b. m. i każde woysko w swe „ granice powróci. — Art. 2. Z tajemney u- „ chwały Monarchów i narady naszego Kong- „ gressu ogłaszamy, że Napoleon w imie- „ niu Francyi będzie przewieziony do Fran- „ cyi, i że Franciszek Karol Napole- „ on będzie ogłoszony Cesarzem Francuzów, „ a Marya Ludwika Cesarzowa (matka „ iego) Reientką.

„ Działo się na naszym Kongressie A- „ kwisgrańskim dnia zgromadzenia się nasze- „ go. . . r. 1818. “

Z Paryża 28 Kwietnia.

Jzba Deputowanych na sessyach dnia 24go, 26go i 27go bieżącego miesiąca roztrząsała artykuły drugiego prawa o wolności druku, i przyjęła ich 7, począwszy od 12 do 19 łącznie. — Przytęm na sessyi dnia 24go Pan Roy zdał sprawę imieniem Kommissyi trudniącey się roztrząsaniem projektu prawa względem zdania rachunków z lat 1815, 1816, 1817 i 1818. Projekt pokazał z tych lat deficit wynoszące 110,920,955 franków; a Pan Roy twierdził, że i owszem powinno bydź przewyżki 2,508,175 franków. Ta nadzwyczajna różnica, sprawiła wielkie

w zgromadzeniu zadziwienie. Gdy Pan Roy wychodził z mównicy, dano mu huczne oklaski, i winszowano podjętey przezeń pracy, którą w tey mierze można za wzorową uważać. — Na sessyi dnia 26go Pan Savoye-Rolin zdał sprawę o trzecim projekcie tyczącym się wolności druku względem dzienników i pism peryodycznych, który zaraz wzięty będzie pod rozwagę po przyjęciu drugiego projektu, będącego teraz w rozwadze. Przy roztrząsaniu 13go artykułu, odsyłającego sędzenie wykroczeń druku do Sądu Przysięgłych, mówił dzielnie za tym Sądem Minister Sprawiedliwości, i artykuł ten znaczną większością przyjęto.

Zapewniają, iż projekt prawa urządzającego ostatecznie gwardye narodowe we Francyi będzie podany Izbie zaraz po przeysciu projektów o wolności druku.

Pan Bellart ogłosił drukiem zdanie swoje, bardzo obszernie napisane, o trzech projektach prawa tyczących się wolności druku, i odkazał się przeciw dwóm pierwszym, a oświadczył się za dobrocią trzeciego względem dzienników i pism peryodycznych.

Wczoray rozdano Deputowanym wydrukowane zdanie sprawy przez Kanclerza Legii honorowey o dochodach i wydatkach tey Legii od czasu iey ustanowienia aż do dnia 15go Marca 1819 roku, i budżet na rok 1819. Pokazuje się, iż taka jest rzeczywista ilość członków tey Legii: — Zaszczyczonych wielkim Krzyżem. Przed Kartą Konstytucyjną: wojskowych 51, cywilnych 10, ogółem 41. Po Karcie Konstytucyney: wojskowych 29, cywilnych 9, ogółem 38; wszystkich przed i po Karcie 79. — WW. Urzędników. Przed Kartą: wojskowych 54, cywilnych 25, ogółem 79. Po Karcie: wojskowych 64, cywilnych 12, ogółem 76. Wszystkich przed i po Karcie 155. — Kommandorów. Przed Kartą: wojskowych 415, cywilnych 62, ogółem 477. Po Karcie: wojskowych 155, cywilnych 16, ogółem 168. — Urzędników Legii. Przed Kartą: Wojskowych 2,460, cywilnych 102, ogółem 2,562. Po Karcie 1,202, cywilnych 199, ogółem 1,401. Wszystkich przed i po Karcie 3,963. — Kawalerów. Przed Kartą: wojskowych 24,608, cywilnych 911, ogółem 25,519. Po Karcie: wojskowych 8,565, cywilnych 2,286, ogółem 10,845. — Wszystkich przed i po Karcie 36,364. — Jest więc teraz wszystkich członków Legii

honorowej tak wojskowych, iak cywilnych, 41,209.

Sąd Królewski tutejszy kazał Prokuratorowi jeneralnemu zapoznać wydawców pism tutejszych publicznych pod tytułami: *la Libéral, l'Homme Gris i la Bibliothèque Historique* za wyrządzone przez nich obelgę pułkom Szwajcarskim będącym w służbie Francuzkiej.

W tymże Sądzie toczy się teraz ciekawa sprawa między Pannami Polignac domającami się spadku po ich oycu, a Xiężną Polignac wdową po Xięciu Juliuszu Polignac zaprzeczającą im tego spadku. Panny te są córkami niegdyś chorowitego Apollinara Polignac brata Juliusza, którego to Apollinara a zmaszono dla tego w młodocianym wieku zostać młuchem z pensją 4,000 franków, a którego, przeciwnego takowemu gwałtowi, zamknięto w twierdzy dla zapewnienia Juliuszowi całego majątku. Gdy za wybuchnięciem rewolucyi wyszedł Apollinara na wolność, a rodzice jego wynieśli się z Francyi, ogłosił on śluby swoje zakonne i zrzeczenie się majątku za nieważne, i oddał mu sąd w posiadanie majątność Claire, należąca niegdyś do dóbr po Kardynale Mazarynie, które do rodziny Polignac przeszły.

W tych dniach Sąd Kassacyjny ma wyzdecyzyjować odwołania się do niego przez Prokuratora Sądu Królewskiego w mieście Vannes departamencie Morbihan od wyroku tegoż sądu w sprawie obwinionych: 1) o spisek dążący do obalenia Rządu; 2) o czynione zamachy pospolu z Rządem Angielskim przeciw Rządowi Francuzkiemu; 3) o czynione przeciw królowi propozycje obcemu mocarstwu, a nie przyjęte. — Akt oskarżenia wyszczególnia obszernie czyny, które poprzedziły pojmanie dwóch spiskowych Leguevel i Legall. Rzecz się tak ma: W lipcu roku przeszłego, kiedy zagorzali Rojalisci szukali pomocy u obcych mocarstw, i wszelkimi sposobami starali się przedłużyć pobyt ich wojsk we Francyi, iędzili ci spiskowi po Bretanii porozumiewając się z dawnymi naczelnikami wojska Królewskiego, w którym i oni byli, tudzież z piebanami wygórowanego fanatyzmu. Z tautem rozprawiali o potrzebie wzięcia się do oręża, a z drugimi o potrzebie zachęcania ludu z kazałnic do rokoshu. Puszczałi wieść, że już jest w Bretanii Xiężę Angouleme, a Hra-

bia Artois brat Króla w Wandei, którego lud chce mieć Królem; naręście, że mają pod swoim dozorem znaczny już zapas broni. Takie zasady spisku położywszy, zapewne nie iako hersztowie, ale iako ajenci hersztów, uznali za dogodną chwilę udania się do Anglii dla porozumienia się względem wykonania ich planu. Jakoż dnia 5go Sierpnia popłynęli do Londynu. Dnia 18go Sierpnia napisal Leguevel z Anglii do ciotki swojej mieszkającej w Lorient: — „Jak nay, „lepiej idą nam interessa, i wkrótce spo, „dziewamy się powszechnego powstania, w „którem Bretania naywięcej znaczyć bę, „dzie. Przysię ci za dni kilka list pewne, „go Monarchy Europejskiego, który cię „moeno uraduje, a niebawnie większe ci rze, „czy doniosę.“ W tym czasie władze Departamentu Morbihan odbierały doniesienia ty, „czące się tego spisku. Hrabia Botderu do, „niósł Prefektowi o uczynionych mu przez o, „wych Legall i Leguevel propozycyach; Pan Coroller, dawniey ieden z naczelników wojska Królewskiego, doniósł ich Komis, „sarzowi polioyi, tudzież meciakiego Loth, „z którym mieli związki, a który ich także doniósł. Wyiechali z Anglii na początku Września, i dnia 4go wysiedli na łąd w Dunkierce. Czy przypisać należy nagłą w ich planie zmianę dowiedzeniu się przez nich, co zaszło, czy też ta zmiana była już przez kogoś ułożona, lub że nie nayspomyślniey szło wyższym spiskowym, trudno ieszcze doyść tego. Skończyło się, że ci dway spiskowi wyiawili sami rzecz całą, i napisali list do Ministra Policyi z obietnicą wyiawienia spisku, z wielką tajemnicą knowanego. Wyrazili w nim: — „Tron, wolność i sam JWPan by, „libyscie zagrożeni. . . . Tu musimy się „zatrzymać, bo nie możemy rozszerzać się „w liście.“ Przyzwał ich Minister do Paryża. Z drogi przysłali mu nowe szczegóły uwiadomiące, iż duch rokoshu, który departament Morbihan ozionął, ma początek od chwili ustanowienia prawa o zaciągu do wojska, a przyczyny tego wynikają z pisma wydanego przez Pana Chateaubriant: O systemacie, iakiego się Ministryum trzyma; tudzież z mów PP. Sallabery i Causans Deputowanych w Izbie roku 1815, a ustawą Królewską z dnia 6go Września wyłączonej. Donieśli, iż w tym spisku główną rolę grać mieli Hrabowie Botderu, Margadel Deputowani w teyże Izbie, Mar-

grabia la Boissiere były Jenerał-Maior Rojalistów, Hrabia Sever la Bourdon naye Namiestnik Królewski w Lorient, Lermenech były kapelan Jenerała Georges i t. d. Wyrzobili, że ten kapelan powszechnie ma zaufanie w Bretanii, że wszyscy Xięża w tej prowincyi tymże co on tchną fanatyzmem, i rządzą despotycznie parafianami pod rozkazami naczelników powiatowych. — Było zaś w spieszonym tych spiskowych planie opanować Lorient i St Malo. Polegali na pomocy części wojska; mieli 80,000 karabinów, 14 dział i prochy, a koszta rokoshu mieli opędzać nabywcami dóbr narodowych. — Podczas badania nie potwierdzili dwaj ci spiskowi pierwiastkowych doniesień swoich o osobach, które wskazywali za tworców tego planu, i twierdzili, że sami z siebie udali się do Anglii. — Krótko mówiąc, sąd w Vannes uznał Leguevela i Legalla niewinnymi co do pierwszego punktu oskarżenia, a winnymi względem dwóch drugich; ale że sami obiwili spisek, za to i co do tych punktów uznał ich wolnemi. Od takiego to wcale osobliwszego wyroku odwołał się Prokurator Królewski do Kassacyi, a który zapadł zapewne z wyższych względów, aby ta sprawa nie była zgłębianą.

W Wersalu było teraz zdarzenie, które lud za dopełnienie miary sprawiedliwości uważa. Nieiaki Meche krawiec, mający tam przed pięciu laty wielką wziętość, prowadził przytem handel materyami, i dobrze na nim wychodził. W roku 1815 wyszedł naprzeciw Prusaków dla wskazania im sposobu podejścia zniemacka korpusu Francuzkiego, i opanowania tego miasta. Prusacy nie zważali na jego chęć przysłużenia się, a współziomkowie oburzeni zaprzestali go używać, i kupować od niego; a tak w iednym roku utracił handel, poczem przeniósł się do Paryża, gdzie nie był szczęśliwszy. Ani on, ani żona jego nie mogli znieść dłużey zgrzyoty. On zwaryował, a żona wyleciała oknem z mieszkania, i zabiła się na mieyscu.

Hrabina Gothland (Królowa Szwedzka paniująca) powróciła z Marsylii do Paryża, dokąd powróci także wkrótce Jenerał Montrichard, wysłany od niej do Sztokolmu.

Z Hiszpanii 7 Kwietnia.

Wypis listu Anglika bawiącego w mieście Jrun:

„ Nowy zaciąg do wojska wielkiej trudności doznaie w Biskaii i Nawarze. Z dawnego wojska nie pozostało nawet tyle ludzi, aby mogli ćwiczyć rowo-zaciężnych w obrotach wojennych, bo dawnych żołnierzy posłano do Andaluzyi dla uzupełnienia pułków przeznaczonych do Ameryki południowej, i dla zastąpienia tych, którzy z nich pouciekali. Podają znowu w wątpliwość przeznaczenie wyprawy Kadyzkiej. Głoszą teraz, że nie popłynie do Buenos-Ayres; ale ta wieść wypływa zapewne z polityki Rządu Hiszpańskiego; widzi bowiem, ile zamorskie wyprawy nie podobają się wojsku, a sama myśl zamorskiego przeznaczenia jest w Hiszpanii dostateczną do zamienienia by też nayliczniejszego korpusu w istny szkielet. Umyslnie więc i tej podobne wieści każe rozsiewać między żołnierzami. — Z drugiej strony, kupcy w Bilbao i St Ander karmieni są iak naysympatycznszą nadzieją, iż wkrótce flaga Powstańców Amerykańskich nie ośmieli się pokazywać na oceanie, i że kilka wielkich mocarstw działać będą dla dopięcia tego pospolu z Hiszpanią. Zapewniają, iż Rząd Hiszpański gotów jest odstąpić pewnych wysp dla dwóch mocarstw Europejskich, aby tylko przez te ofiary mógł za ich pomocą odzyskać Buenos-Ayres, Chili, Wenezuelę, utrzymać się przy Meksyku, Peru i Nowey-Grenadzie, gdzie duch niepodległości coraz się szerzy. — Głębokie panuje milczenie względem nadchodzących wiadomości z Peru i Meksyku. — Wewnątrz Hiszpanii nie masz spokoyności. Rząd zajęty jest teraz wyszukiwaniem Wolnych-Mularzy. W Saragossie uwięziono trzech officerów obwinionych, że są Wolnemi-Mularzami. „

z Londynu 25 Kwietnia.

Bankier Baring usunął się od obowiązków przyjętych na siebie w Akwisgranie co do wypłaty reszty kontrybucyi Francuzkiej, a to ze stratą miliona franków. — Zakupił on w Hawanie kawy za 500,000 funtów szterlingów (20 milionów złotych Polskich).

Osoby przeznaczone na wyspę St Heleny, iako to, Xiędz, Doktor i kucharz, przybyły już do Londynu.

Podług listów z wyspy Świętego Bartłomieja, nadesłane pomści z Anglii bardzo znacznie wzmocniły Powstańców Ameryki południowej, a mianowicie nad rzeką Orenoque.

Pan Way rodem Anglik, którego w Akwisgranie z szczególniejszą łaską Cesarz Rossyjski przyjął, trudni się od niejakiego czasu wynalezieniem skutecznych środków do uczywilizowania Izraelitów. Trzymając się on tej zasady, żeby ich zupełnie od nas odłączyć, a początkowo przeznaczał im na to Palestynę. Lecz znalazły się rozmaite nieprzewidywane prawie przeszkody polityczne, dla których zwrócił on teraz uwagę na Amerykę północną. Pracując z nim w tym względzie nieiały Pan Noh a bogaty kupiec Żydowski w Medyolanie, który wydał już po to wezwanie do wszystkich współrodaków swoich, w języku Hebrajskim i Greckim napisane. W odezwie tej wyraził: — „Czas już, ażeby naród ten słaby, i dla tego jedynie ciemiony, że w rozproszeniu żyje, zebrał się w jedno ciało, i otrząsł się z obelg, iakich doznał, i znosić je musi! Oblity w bogactwa i środki sobie właściwe, usposobiony do wielkich przedsięwzięć, jest on w stanie obrać sobie nową oyczyznę, w którejby przy wolności zachował narodowość, a żywym rozwinięciem sił moralnych i fizycznych wzniesł się z chwiałem do rzędu nappierwszych narodów. Palestyna, ta kolebka i pierwotna oyczyzna przodków naszych, ięczy pod iarzmem barbarzyńskiego Muzułmana, ani obywatelskiej, ani politycznej wolności niecierpiącego; tam więc nie może powracać lud Izraela dla przywrócenia i ustalenia dawnej swej sławy narodowej. Lecz inna piękniejsza błogosławiona otwiera mu się kraina, Ameryka, która nadzwyczajną żyźnością i bogactwami natury prawie wszystkie inne kraje tej kuli przewyższa, która z uprzejmą gościnnością, bez względu na wyznania i pierwiastkowe pochodzenie, przyjmie na swe łono mieszkańców całego świata starego. Jakoż, gdzie znajdziemy kraj na tej kuli ziemskiej, któryby zaraz w młodocianym wzroście swoim wystawiał z jeograficznego położenia tak rozliczne widoki obszernego handlu, tę pierwszą zasadę pomysłnego bytu, i nieomylną do bogactw drogę? Kongres w Waszyngtonie, który w mądrości swej zaszczycił już pochwałą podany sobie projekt nowego odrodzenia

narodu Izraelskiego, przychylił się nieomylnie do tego, ażeby wyznaczył oddzielną część ziemi, gdzieby Państwo Izraela pod opieką wielkiego związku Amerykańskiego wznięto się do dawnej świetności i powagi, iaką w Palestynie miało.“

Jeden z dzienników naszych umieścił interesujące szczegóły o Rossyi napisane przez oficera Amerykańskiego z fregaty La Guerriere. Wyraził on: — „Byłem przygotowany opisami wędrowników, iż uyrzę w Petersburgu wspaniałe miasto. Nie zawiołem się, i owszem, rzeczywistość znacznie oczekiwaniu mojemu przewyższyła. Jakże zadziwia widok długich ulic obsadzonych pałacami, poprzecinanych kanałami wyłożonemi granitem, a na tych licznymosty! Nie masz nic staroświeckiego w nim od wieku dopiero istniejącem miście. Wszystko tam zda się być tworem jednego jeniusza. Daży szybko ta stolica do najwyższego stopnia świetności. Zapewniają, że Cesarz Alexander daie corocznie milion rubli na iey przyozdabianie, a Panowie Rossyjscy przesadzają się w okazalności swoich mieszkań. . . . Odtąd, iakiem z bliska zważył potęgę i zasłki Rossyi, przekonałem się, iż to Państwo iakiej należy przewagi, iż na przyszłość lekce może wazyć wszelkie przeciw niemu koalicje. Moje wyprawę w pole miliom żołnierzy. Gwardya Cesarska, w której jest 45,000 ludzi, może być uważana za nappiękniejszy z korpusów wojska, iakie są gdziekolwiek w Europie. . . .“

Dnia 15go Kwietnia stracono w Edynburgu zletniego młodzieńca, Sekretarza poczty, za wykradanie banknot z listów na pocztę oddawanych.

W Anglii robią teraz Hobbyhorzes w nasłalowaniu tak zwanych Welocypedów Paryzkich. Jest to machina w kształcie konia, zamiast nóg na kołach wspartego. Na szty umieszczone jest małe wiszące siedzenie, dla kobiet wygodnie służyć mogące, na grzbiecie siedzenie dla dziecka try do 6ściu lat młajęcego, zaś dla mężczyzny, który tą machiną kierować powinien, jest wygodne siedzenie. Wewnątrz, czyli w brzuchu, jest schowanie na suknie i na pokarm. Machina ta jest bardzo wygodna do przejażdżek; zda się nawet i do podróży, a bynajmniej kosztowną być nie może.